

Költészetének forradalmi hangja magával ragadja a haladó szellemű kortársainak legnagyobb részét. Jászi Oszkárt, Garami Ernőt, Révész Bélát s utolsó erejéig harcol mellette embertelenül visszatüskézett nagy ironőnk, a pacifista Kaffka Margit.

Rákosi-Krebsz megkezdi adáz támadásait Ady zsenije ellen tűzön-vízen át és még Gyóni Géza fogságát is arra használta föl, hogy nevével a vele egy eszméért küzdő Adyn végigverhessen.

Az egész országban elhatalmasodott vita és tollharc már később annyira elfajult, hogy lehetetlenné tette könyveinek újabb kiadását. Nem akadt kiadó, aki vállalkozott volna rá. Ady zsenijét védve műveinek kiadása mellett legtovább harcolt Hatvany Lajos. De a kitartó „Kazinczy” nagy szeretetét is félrelökte az Ady-gyűlölet örült áradata.

A világháború utolsó évében Ady teljesen visszavonul. Betegsége és az ellene szított gyűlölet-hadjárat annyira lerontották egészségét, hogy már írni sem tudott. 1918 nyarán mégegyszer fölcsillan az élet a nagy fekete szemekben, mégegyszer megdobb a lángoló szív a forradalom szomorú őszi estéjén, de szíve egyre gyengül, ereje elhal s a nagy költő két hónap múlva már halott.

Halhatatlan verseinek minden sora, életének és utolsó napjainak minden csúfos kudarca szentül igazolja, hogy nem volt a gögnek, a sirva-vigadó úri mulatásnak dinom-dánomos költője: Ady a kitagadottak, a szenvedők, a kizsákmányoltak forradalmára volt, mert:

„Ennyi búsulással fényesen nyílnék meg az Ég,
Ahol csak Ég és okos üdvösség van
S itt nem elég.”

L. E.

Magister: SZERELMES ISTENEK

Mint Magister legtöbb írása, úgy új könyve is történelmi tárgyú. Sőt azt lehetne mondani: világtörténelem, amelyet író írt, akinek egyik főgondja a poetikai forma. Magisternél ez egészen eredeti. Legjobban érdeklik az emberi tetteknek lelki-indító-okai, amiket Magister mint mindig, most is a férfi és nő szerelmi találkozásában keres a freudi lélekelemzésnek módszerével. Első ilyen irányú könyve, a Filmtekercek is freudi értelmezésű történelmi filmdramákból áll, másik kötete a Száz asszony — Napoleon korabeli nők összefüggő, lélekelemző élettörténete. Új könyve a Szerelmes Istenek a férfi és a nő hatezer éves regényének első kötete.

Az ember ősi ösztönöket hozott magával első társadalmi közösségeibe. Ezeknek az ösztönöknek találkozása az anyagi szükségyszerűséggel szabták meg a közösségek fejlődésének útját, törvényeit s teremtték meg isteneit. Magister szerint tehát a világtörténelem: a materiális

tényezők és ősi ösztönök egymásra hatása. Minden harcnak, kultúrák keletkezésének és fejlődésének, mithoszoknak ez az eredete.

Magister mintha regényt akart volna írni, úgy vonultatja fel ezeket a harckat, úgy mutatja be az emberek és istenek életét a tabutól a mózesi örökség kiteljesüléséig: a zsidóság nagy harcáig a szerelem idegen istenei ellen. Minden úgy él ebben a könyvben, mint egy regényben, még a törvények is előttünk keletkeznek. Öt-hat ezer év előtti emberek támadnak fel s kísértetiesen döbentenek bennünket arra, hogy tőlük kapott lelki komplexumok irányítják mai napjainkat is. Ez talán ebből a könyvből levont konklúzió is lehetne, azzal a következtetéssel, hogy minden, még az egyén fejlődése is attól függ, hogy az örökölt, vagy szerzett szervi és más diszpozíciók mennyiben használtattak föl az ősi ösztönök módosítására.

Magister könyve kivételes értékének

bizonyítéka lehet az a siker, amelyben különösen az ország határain kívül részesült.

Azonban a mi szempontunkból szólva még akkor is van kívánnivalónk Magister írói munkásságával szemben, ha örömmel regisztráljuk is könyvének si-

kerét — és ez az amit már Szenteleky is számonkért tőle, hogy „nagy analízáló készségével miért nem meríti témáit ki-sebbségi életünkéből?”

A jugoszláviai magyarság térben és időben hozzánk közelebbálló regény megírását várja Magistertől. **Kovács Sz. Z.**

Szemelvények

Vidékünk értékei. Városainkban már másfél esztendeje nem működnek az egyesületek. Kultúr és műkedvelő előadásaink megszűntek, ami úgyszólván pótolhatatlan veszteség számunkra. Ezt a nagy veszteséget pótolja vidékünk kulturális föllendülése.

Vidéink műkedveléséről szólva nem szabad elhallgatnunk különösen Temerinnek az utóbbi időben teljesített kulturmunkáját. Temerin egyszerű lakósaiból nevelt műkedvelőivel és zenészeivel igen értékes népszínműveket és operetteket vitt színpadra. Az idén megrendezett nagysikerű „Illés-nap” szintén Temerin dicsősége.

Bácskogradistén a magyar ifjúság igen nívós és komoly kultúrértékekkel bíró műsoros estét rendezett. A műsoros est kiemelkedő számai két helyi szerzőnek ismert nevéhez fűződnek. „Meséljen tanár úr” című vígjátékot és „Sasfészek” című egyfelvonásos operettet *Bencz Boldizsár* az ismernevi vajdasági író írta; az operett zenéjét *Hegedűs László* egyetemi hallgató, lapunk munkatársa szerezte.

Ugyancsak elismeréssel kell megemlékeznünk az elmúlt hónapban Sztáribecsn megrendezett szüreti műsoros estnek kultúrértékéről, melynek keretében bácskai szerzőktől komoly értékű népdalokat adtak elő.

Vidékeink kulturmunkái hűen dokumentálják, hogy értékeink meg nem szűnnek és el nem hallgatnak.

A vojvodinai magyar olvasókörök és mindazok az egyesületek, amelyek értékes könyvtárakkal rendelkeznek, ezideig egyízben sem készítettek a szélesrétegű közönségnek rendelkezésére bocsátható könyvtári kimutatásokat. Vezetőik soha sem jöttek össze, hogy meg tárgyalják a népolvasmányok milyenségét és a könyvpiacok értékes újdonságait, melyeket haladéktalanul be kellene szereznie minden könyvtárnak.

Már a falu-monografiák elkészítésénél mennyire megkönnyitene az ilyen előzetes munka az adatgyűjtők munkáját.

A sajtó terén való együttműködés nálunk a Vojvodinában még ma sincs kiépítve. Olyan sajtóorgánumok például, a melyek működési irányzatukkal egyáltalán nem keresztezik más lapok megélhetését, illetve kiterjeszkedését, nagyon sok esetben veszteséget szenvednek az olvasóközönség részéről.

Csekélyszámu olvasóközönségünk avval az indokkal, hogy — már ezt vagy azt a lapot járátja — elzárkózik olyan sajtóorgánumoktól, melyeknek olvasgatása úgyszólván nélkülözhetetlen számára, mindenkor tekintetbe véve azt, hogy az anyagi jövedelmeihez viszonyítva megengedheti ezt magának.

Itt haladéktalanul segíteni kellene, mert ez nem nemcsak társadalmunk ilyenirányú munkásságát veszélyezteti, de magát a társadalmi fejlődési folyamatot akadályozza meg.

A. A.

Felelős szerkesztő és kiadó LÉVAY ENDRE
Szerkesztőség és kiadóhivatal SUBOTICA, Sienkiewičeva ulica 23.
A kéziratokért nem felelünk és azokat vissza nem adjuk.
